

ОЛОН НИЙТИЙН ХЯНАЛТЫН ЗӨВЛӨЛИЙН ДҮРЭМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1.Нийгмийн даатгалын ерөнхий хууль, Засгийн Газрын 2023 оны ... тогтоолоор баталсан “Нийгмийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлийг санхүүгийн хэрэгсэлд оруулах журам”-ын хэрэгжилтийг хангуулж, нийгмийн даатгалын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын нийгмийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлийг санхүүгийн хэрэгсэлд оруулах үйл ажиллагаанд хяналт тавих чиг үүрэг бүхий олон нийтийн хяналтын зөвлөл /цаашид "Хяналтын зөвлөл" гэнэ/-ийн үйл ажиллагаанд энэхүү дүрмийг мөрдөнө.

1.2.Зөвлөл үйл ажиллагаандаа улс төрийн болон бусад ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид байж, шударга ёс, тэгш байдлыг эрхэмлэн, хараат бусаар ажиллах, бодит байдалд нийцсэн хөндлөнгийн дүгнэлт, зөвлөмж гаргах зарчмыг баримталж ажиллана.

Хоёр. Хяналтын зөвлөлийн гишүүдийг томилох, чөлөөлөх

2.1. Хяналтын зөвлөл нь төрийн, төрийн бус байгууллага, хөрөнгө оруулалтын мэргэжлийн хороо, даатгуулагчийн төлөөлөл бүхий орон тооны бус 7 гишүүний бүрэлдэхүүнтэй байна:

2.1.1. төрийн байгууллагыг төлөөлж хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын салбарын хяналтын асуудал хариуцсан нэгж болон Шударга өрсөлдөөн, хэрэглэгчийн төлөө газраас тус бүр нэг хүн;

2.1.2.төрийн бус байгууллагыг төлөөлж нэг хүн;

2.1.3.хөрөнгө оруулалтын мэргэжлийн хороог төлөөлж хоёр хүн;

2.1.4.даатгуулагчийг төлөөлж хоёр хүн.

2.2.Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөл /цаашид "Үндэсний зөвлөл" гэх/ Хяналтын зөвлөлийн гишүүнийг томилж, чөлөөлнө.

2.3.Төрийн бус байгууллага, хөрөнгө оруулалтын мэргэжлийн хороо, даатгуулагчийн төлөөллийн гишүүдийг нээлттэй сонгон шалгаруулж, томилох

бөгөөд сонгон шалгаруулалтыг зохион байгуулах үйл ажиллагааг Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн ажлын алба /цаашид “ажлын алба” гэх/ хариуцна.

2.4.Ажлын алба сонгон шалгаруулалтын тов, үргэлжлэх хугацааг тогтоож, зарыг 14-өөс доошгүй хоногийн өмнө хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, Үндэсний зөвлөл, нийгмийн даатгалын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын цахим хуудас болон 5-аас доошгүй хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслээр хүртээмжтэй байдлаар олон нийтэд мэдээлнэ.

2.5.Сонгон шалгаруулалтанд оролцогсод нь дараах шаардлагыг хангасан байна.

Үүнд:

2.5.1.Монгол Улсын иргэн байх;

2.5.2.хууль эрх зүй, эдийн засаг, банк санхүүгийн чиглэлээр бакалавраас дээш боловсрол эзэмшсэн, мэргэжлээрээ 5-аас доошгүй жил ажилласан байх;

2.5.3.хугацаа хэтэрсэн нийгмийн даатгалын шимтгэлийн өр төлбөргүй байх /бүх төрлийн тэтгэвэр авагч хамаарахгүй/;

2.5.4.нийгмийн даатгалын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага, албан тушаалтантай сүүлийн 2 жилийн хугацаанд хамтран ажиллаагүй, гэрээний дагуу ажил, үйлчилгээ эрхэлж байгаагүй байх;

2.5.5.өмнө удирдаж байсан хуулийн этгээдийг өөрийн буруутай үйл ажиллагааны улмаас дампууруулаагүй байх;

2.5.6.санхүүгийн зах зээлд мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхэлдэг байгууллагад эрх бүхий албан тушаалтнаар ажиллаж байх үедээ Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээсэн бол үүнээс хойш гурван жил өнгөрсөн байх;

2.5.7.нийгмийн даатгалын салбарт ахлах мэргэжилтэн, удирдах ажилтнаар 10-аас доошгүй жил ажилласан байх;

2.5.8. хувь хүний ёс зүй, нэр хүнд нь зөвлөлийн үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөхгүй байх;

2.5.9.нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд заасан албан үүрэг гүйцэтгэхтэй холбогдсон хориглолт, хязгаарлалттай зөрчилдөхгүй байх;

2.5.10. Эрүүгийн хуульд заасан авлига, албан тушаалын гэмт хэрэг

үйлдэж шүүхээр ял шийтгүүлж байгаагүй байх.

2.6.Төрийн бус байгууллагууд, хөрөнгө оруулалтын мэргэжлийн хороо энэ дүрмийн 2.5-д заасан шаардлагыг хангасан 3 хүртэлх тооны төлөөллөө нэр дэвшүүлнэ.

2.7.Даатгуулагчийг төлөөлж, энэ дүрмийн 2.5-д заасан шаардлагыг хангасан иргэн өөрийгөө нэр дэвшүүлнэ.

2.8.Сонгон шалгаруулалтад оролцогчоос дараах нийтлэг баримт бичгийг цаасан болон цахимаар хүлээн авна:

2.8.1.төрийн албан хаагчийн анкет (Маягт №1);

2.7.2.боловсролын түвшинг тодорхойлсон баримт бичиг (диплом)-ийн эх хувийг нотариатаар гэрчлүүлсэн хувь (гадаадад их, дээд сургууль төгссөн бол баталгаат орчуулгын хамт);

2.8.3.зөвлөлийн гишүүнээр ажиллах зорилго, хүсэл эрмэлзлэл, хийх ажил, өөрийн мэдлэг, ур чадвараа илэрхийлсэн хүсэлт;

2.8.4.иргэний үнэмлэхийн хуулбар;

2.8.5.нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн лавлагаа /хувь хүн өөрийн болон төлөөлсөн байгууллагын/;

2.8.6.цээж зураг 4х3-ийн хэмжээтэй 2 хувь.

2.9.Ажлын алба сонгон шалгаруулалтанд оролцогсдын ирүүлсэн материалын бүрдлийг хянаж, хөрөнгө оруулалтын мэргэжлийн хороо, төрийн бус байгууллага, даатгуулагчийн төлөөлөл тус бүрээр шаардлага хангасан оролцогчдын жагсаалтыг гаргаж, Үндэсний зөвлөлийн хуралдаанд танилцуулна.

2.10.Үндэсний зөвлөл нэр дэвшигчийн сонсгол хийж, оролцогсдоос нийгмийн даатгалын сангийн хөрөнгийг өсгөн арвижуулах үйл ажиллагаанд хяналт тавих чиглэлээр ажиллах хүсэл сонирхол, чадвар, туршлага, олон нийтийн эрх ашгийг илэрхийлэх чадварыг шалгуур болгож, төрийн бус байгууллага, хөрөнгө оруулалтын мэргэжлийн хороо, даатгуулагчийн төлөөлөл 5 хүнийг сонгож, энэ дүрмийн 2.1.1-т заасан төрийн байгууллагын төлөөлөл 2 хүний хамт Хяналтын зөвлөлийн гишүүнээр томилно.

2.11. Хяналтын зөвлөлийн гишүүнийг 3 жилийн хугацаатай томилох бөгөөд нэг удаа улируулан томилж болно.

2.12. Хяналтын зөвлөл анхдугаар хуралдаанаараа гишүүдийн олонхийн саналаар даргыг сонгоно.

2.13. Хяналтын зөвлөлийн гишүүнийг дараах үндэслэлээр чөлөөлнө:

2.13.1. Бүрэн эрхийн хугацаа дууссан;

2.13.2. Нас барсан;

2.13.3. Нэр дэвшсэн байгууллагаа төлөөлөхгүй болсон;

2.13.4. Гэмт хэрэг үйлдсэн гэм буруутай нь шүүхээр нотлогдож, шүүхийн шийтгэх тогтоол гарсан;

2.13.5. Чөлөөлөгдөх хүсэлтээ өөрөө гаргасан;

2.13.6. Ашиг сонирхлын зөрчил үүссэн.

Гурав. Хяналтын зөвлөлийн чиг үүрэг

3.1. Хяналтын зөвлөл нь энэ дүрэмд заасан үйл ажиллагааны жилийн ажлын төлөвлөгөөг тухайн жилийн 1 дүгээр сарын 20-ний дотор Үндэсний зөвлөлийн хуралдаанаар хэлэлцүүлж батлуулна.

3.2. Батлагдсан төлөвлөгөөнд тусгагдсан ажлуудыг ажлын баг томилон, удирдамж гарган гүйцэтгэнэ.

3.3. Хяналтын зөвлөл нь олон нийтийг төлөөлөн хараат бусаар дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлж, хөндлөнгийн хяналт тавьж ажиллана:

3.3.1. Нийгмийн даатгалын ерөнхий хууль, Засгийн Газрын 2023 оны .. тогтоолоор баталсан “Нийгмийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлийг санхүүгийн хэрэгсэлд оруулах журам”-ын хэрэгжилтийн байдалд үнэлэлт, дүгнэлт өгөх;

3.3.2. Нийгмийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлийг санхүүгийн хэрэгсэлд оруулж байгаа үйл ажиллагаатай танилцах, үнэлэх:

3.3.2.1. Нийгмийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлээс Засгийн Газрын үнэт цаас худалдан авах үйл ажиллагаа;

3.3.2.2. Нийгмийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлээс Монголбанкны үнэт цаас худалдан авах үйл ажиллагаа;

3.3.2.3. Нийгмийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлийг Төрийн сангийн нэгдсэн дансанд мөнгөн хадгаламж хэлбэрээр байршуулах үйл ажиллагаа;

3.3.2.4. Нийгмийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлийг банкны системийн нөлөө бүхий банканд хадгаламж болон харилцах дансанд хадгалуулах хэлбэрээр байршуулах үйл ажиллагаа.

3.3.3. Нийгмийн даатгалын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага хараат бусаар, бие даан, аливаа нөлөөнд автахгүй, хууль дээдлэн, шударга ажиллаж байгаа эсэхэд хяналт тавих;

3.3.4. Нийгмийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлийг санхүүгийн хэрэгсэлд оруулж байгаа үйл ажиллагааны нөхцөл байдал, хууль тогтоомжийн хэрэгжилт болон нийгмийн даатгалын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын хараат бус, бие даасан байдлыг үнэлэх зорилгоор судалгаа хийх, судалгаанд шаардагдах мэдээллийг холбогдох албан тушаалтнаас гаргуулан авах;

3.3.5. Нийгмийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлийг санхүүгийн хэрэгсэлд оруулж байгаа үйл ажиллагааны ил тод байдлыг судлах, үнэлэх;

3.3.6. Нийгмийн даатгалын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагад өгсөн зөвлөмжийнхөө хүрээнд авсан арга хэмжээний биелэлтийн талаарх мэдээлэл, тайлбарыг гаргуулан авах;

3.3.7. Нийгмийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлийг санхүүгийн хэрэгсэлд оруулж байгаа үйл ажиллагаанд оролцогсдоос нийгмийн даатгалын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагад ирүүлсэн өргөдөл, гомдол, мэдээллийн бүртгэл болон шийдвэрлэлтэд хяналт тавих;

3.3.8. Хяналтын зөвлөлд ирсэн өргөдөл, гомдол, хүсэлт, албан бичгийг хүлээн авч, эрх хэмжээнийхээ хүрээнд хариу өгөх, шилжүүлэх;

3.3.9. Нийгмийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлийг санхүүгийн хэрэгсэлд оруулж, өсгөн арвижуулах үйл ажиллагааны үр дүн хангалтгүй, хууль зөрчсөн байж болзошгүй нөхцөл байдал үүссэн байна гэж үзвэл түүний шалтгаан, нөхцөлийг илрүүлж, арилгах, таслан зогсоох талаар эрх бүхий байгууллагад хандах.

3.4 Хяналтын зөвлөл нь нийгмийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлийг санхүүгийн хэрэгсэлд оруулж байгаа нөхцөл байдал, үр дүн, хууль тогтоомжийн

хэрэгжилт зэрэг асуудлаар ажлын албыг мэдээллээр хангаж, нийгмийн даатгалын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагад зөвлөмж өгнө.

3.5. Хяналтын зөвлөл нь төрийн хяналт шалгалт хийх эрхгүй бөгөөд нийгмийн даатгалын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага, албан тушаалтны эрх хэмжээний асуудлаар шийдвэр гаргах болон байгууллагын дотоод үйл ажиллагаанд оролцохыг хориглоно.

Дөрөв. Хяналтын зөвлөлийн үйл ажиллагааны хэлбэр

4.1. Хяналтын зөвлөлийн үйл ажиллагааны үндсэн хэлбэр нь зөвлөлийн хуралдаан байна.

4.2 Хяналтын зөвлөл нь улиралд нэгээс доошгүй удаа гишүүдийн гуравны хоёроос доошгүй ирцтэйгээр хуралдана. Шаардлагатай тохиолдолд дарга, гишүүдийн олонхын саналаар ээлжит бус хуралдаан зарлан хуралдуулж болно.

4.3.Хуралдаанаар хэлэлцэх асуудлыг Хяналтын зөвлөлийн дарга, гишүүд санал болгож, хэлэлцэх эсэхийг хуралдаанаар шийдвэрлэнэ.

4.4. Хяналтын зөвлөлийн хуралдаанаас зөвлөмж, удирдамж гарах бөгөөд дарга, хуралдаанд оролцсон гишүүд гарын үсэг зурна.

4.5. Хяналтын зөвлөл санал дүгнэлт гаргах, судалгаа, үнэлгээ, хяналтын ажлаа зөвхөн ажлын өрөөндөө явуулах бөгөөд шаардлагатай мэдээллээ нийгмийн даатгалын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагаас гаргуулан авч байгаа бол хүлээн авсан болон хүлээлгэн өгсөн жагсаалт үйлдэнэ.

4.6.Нийгмийн даатгалын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагаас гаргуулан авсан мэдээллийг зөвхөн албаны хэрэгцээнд ашиглах бөгөөд түүнийг хуулбарлах, гадагш авч гарах, хэвлэл мэдээлэл, нийгмийн сүлжээгээр тараахыг хориглоно.

4.7.Нийгмийн даатгалын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын архивт хадгалагдаж байгаа мэдээлэлтэй танилцахдаа тус байгууллагын архивын үйл ажиллагааны журмыг мөрдөнө.

4.8.Нийгмийн даатгалын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын цахим хуудсанд тавигдсан мэдээлэл, хагас бүтэн жилийн тайлан, сар, улирлын мэдээ болон бусад нээлттэй мэдээ, мэдээлэлд мониторинг, дүн шинжилгээ хийнэ.

4.9. Хяналтын зөвлөл ажлаа ажлын албанд жил бүр тайлагнана. Хяналтын зөвлөл шаардлагатай гэж үзсэн асуудлаар тухай бүрд нь ажлын албаны даргад мэдээлж болно.

Тав. Хяналтын зөвлөлийн дарга, гишүүний эрх, үүрэг

5.1. Хяналтын зөвлөлийн дарга дараах эрхтэй:

5.1.1. Хяналтын зөвлөлийг төлөөлж нийгмийн даатгалын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага болон бусад байгууллага, иргэдтэй харилцах;

5.1.2. Хяналтын зөвлөлийн хуралдааны товыг зарлан зохион байгуулж, удирдах;

5.1.3. Хяналтын зөвлөлийн ажлыг төлөвлөн зохион байгуулж, удирдах;

5.1.4. Хяналтын зөвлөлийн даргын эзгүйд түр орлох гишүүнийг томилох.

5.2. Хяналтын зөвлөлийн гишүүн дараах эрх, үүргийг хэрэгжүүлнэ:

5.2.1. Хяналтын зөвлөлийн хуралдаанаар хэлэлцэж байгаа асуудлаар өөрийн санал бодлоо чөлөөтэй илэрхийлэх;

5.2.2. Энэхүү дүрэмд заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлэх талаар санал, санаачилга гаргах;

5.2.3. Хяналтын зөвлөлийн хуралдаанд заавал оролцох;

5.2.4. Хуулийн дагуу нууцад хамаарах мэдээлэлтэй эрх, үүргийн дагуу танилцсан бол холбогдох хууль тогтоомжийг мөрдөж ажиллах.

Зургаа. Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн ажлын албаны чиг үүрэг

6.1. Ажлын алба Хяналтын зөвлөлийг удирдлага, чиг үүргээр хангаж ажиллана.

6.2. Хяналтын зөвлөл үйл ажиллагааныхаа жилийн тайлан, энэ дүрэмд заасан мэдээлэл, зөвлөмжийг тухай бүрд нь ажлын албанд ирүүлнэ.

6.3. Хяналтын зөвлөлийн үйл ажиллагаанд шаардагдах зардлыг төлөвлөж, жил бүрийн ажлын албаны төсөвт тусгаж, үйл ажиллагааг нь санхүүжүүлнэ.

6.4. Гишүүдэд ажлын оролцоог нь харгалзан улирал бүр урамшуулал олгоно.

6.5. Гишүүдэд олгох урамшууллын хэмжээг ажлын албаны саналыг үндэслэн Үндэсний зөвлөл тогтооно.

6.6. Хяналтын зөвлөлийн үйл ажиллагааг зохицуулах, хуралдааны зар түгээх, хуралдааны тэмдэглэл хөтлөх, хуралдаанаас гарсан шийдвэрийг албажуулж холбогдох газруудад хүргэх, хэрэгжилтэнд хяналт тавих чиг үүрэг бүхий ажилтныг ажиллуулна.

Долоо. Нийгмийн даатгалын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагатай хамтран ажиллах

7.1. Нийгмийн даатгалын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага зөвлөлийг хараат бусаар ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэх талаар дараах чиглэлээр хамтарч ажиллана:

7.1.1. Энэ дүрэмд заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлэх нөхцөлийг хангах;

7.1.2. Хяналтын зөвлөлийн байнгын ажлын өрөө, техник хэрэгслээр хангах, шаардлагатай үед нь хуралдааны танхимыг гаргаж өгөх;

7.1.3. Хяналтын зөвлөлийн үйл ажиллагаанд шаардагдах зардлыг нийгмийн даатгалын сангийн жил бүрийн төсөвт тусгах;

7.1.4. Хяналтын зөвлөлд хандан Нийгмийн даатгалын ерөнхий хууль /шинэчилсэн найруулга/-ийн 13 дугаар зүйд заасан үйл ажиллагааг хамтран хэрэгжүүлэх;

7.1.5. Хуульд өөрөөр заагаагүй бол зөвлөлийг шаардлагатай мэдээ, мэдээллээр хангах;

7.1.6. Хяналтын зөвлөлийн хуралдаанд зөвлөлөөс гаргасан хүсэлтийн дагуу албан тушаалтан, ажилтнаа оролцуулах, мэдээ, мэдээлэл, тайлбар өгөх, хуралдаанаар хэлэлцэж байгаа тухайн асуудлаар саналаа хэлэх;

7.2.7. Хяналтын зөвлөлтэй хамтран ажиллах үүргийг нийгмийн даатгалын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын дарга, түүний эзгүйд Санхүү бүртгэлийн нэгжийн дарга хариуцна.

Найм. Хариуцлага

8.1. Хяналтын зөвлөлийн гишүүнийг дараах үндэслэлээр хариуцлага тооцож, бүрэн эрхийг нь хугацаанаас нь өмнө дуусгавар болгоно:

8.1.1. зөвлөлийн хуралдаанд хүндэтгэх шалтгаангүйгээр 3-аас дээш удаа оролцоогүй;

8.1.2.дүрэмд заасан чиг үүргээ зохих ёсоор биелүүлээгүй; чиг үүргээ урвуулан ашигласан.

8.2.Ажлын алба тухайн гишүүний асуудлыг Үндэсний зөвлөлийн хуралдаанд танилцуулах бөгөөд Үндэсний зөвлөл хэлэлцэж, шийдвэрлэнэ.

-----oO-----